

BØRNS MØDE MED KUNSTEN



UNGES MØDE MED KUNSTEN

- En demokratisk platform
for æstetisk udveksling



Afrapportering

Børns Møde Med Kunsten + Unges Møde Med kunsten
- En demokratisk platform for æstetisk udveksling

Udgivet af Kulturkanten juni 2025**Redaktionsgruppe**

Marie Louise Klitgaard Nielsen
Emilie Juul Giese

Fotos

Mette Johnsen
Claire Chevalley
Emilie Giese

Henvendelser vedrørende rapporten

Marie Louise Klitgaard Nielsen
mqxi@vesthimmerland.dk

Grafisk tilrettelæggelse

Lillestreg GrafiskStudio

Yderligere information kan findes på

BMMK.dk
UMMK.dk
Kulturkanten.dk

INDHOLD

Side

Intro	3
Kulturaftale 2021-2024	4
Lære at Være: Mere end kun puljer	5
Partnerskabsprojekter	6
Refusionsordningerne	7
Ansøgere og forløb	8
Særligt støttede projekter	9
Refusionsforløb 2021-2024	11
Kunstnerne	15
Tallene kan ikke vise alt	18
Forandringer på vej	20
Hvordan måler vi på effekten?	22



INTRO

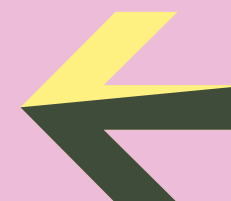
Den nordjyske kulturaftale har gennem mere end tre årtier været særkendet af en hel særlig tilskudsmodel, refusionsordningen Børns Møde med Kunsten (tidl. En kunstner til en kvart pris).

Børns Møde Med Kunsten (herefter **BMMK**) og Unges Møde Med Kunsten (herefter **UMMK**) har til formål at støtte møder mellem professionelle kunstnere og børn og unge i de nordjyske kommuner. Dette realiseres gennem økonomisk bidrag til samarbejdet, kvalitetssikring af projekter og facilitering af kompetenceudvikling og -udveksling på tværs af fagområder, generationer, anciennitet og geografi.

Nordjylland udgør et landkort med store forskelle. Forskelle på by og land, på kommuner, på økonomiske råderum, på social arv, på uddannelsesniveau og på adgangen til kunsten. Nordjylland er på mange måder splittet demografisk og kulturelt i forskellen på tilstedeværelsen af kulturelle tilbud og brugen af samme.

Pointen med at sende professionelle kunstnere ud blandt børn og unge i deres hjemmehørende hverdag, har blandt andet været:

At sikre alle børns møde med kunsten uanset baggrund, skole eller geografi.



At skabe trygge møder med kunsten, som er inkluderende og engagerende og tager udgangspunkt i den enkelte børnegruppe og deres voksne.

KULTURAFTALE 2021-2024

I Kulturaftale 2021-2024 hed børne- og ungeindsatsen Lære at Være. Formålet med indsatsområdet var at fremme talentudvikling og udvikle vækstlag i hele kulturregionen samt at give børn og unge redskaber til at leve gode liv. Vi kaldte det for være-dygtighed, fordi det handlede om at lære børn og unge at være i verden.

Vi ville skabe kulturtilbud, der blev en del af børn og unges kulturelle rygsæk, vækkede nysgerrighed og lyst og samtidig fik de kulturelle talenter til at spire og gro. Det gjaldt både hos de mindste, hvor mødet med kunsten skulle fungere som appetitvækker og hos de unge, hvor lysten til at skabe og udvikle sig i fællesskaber især var i fokus.

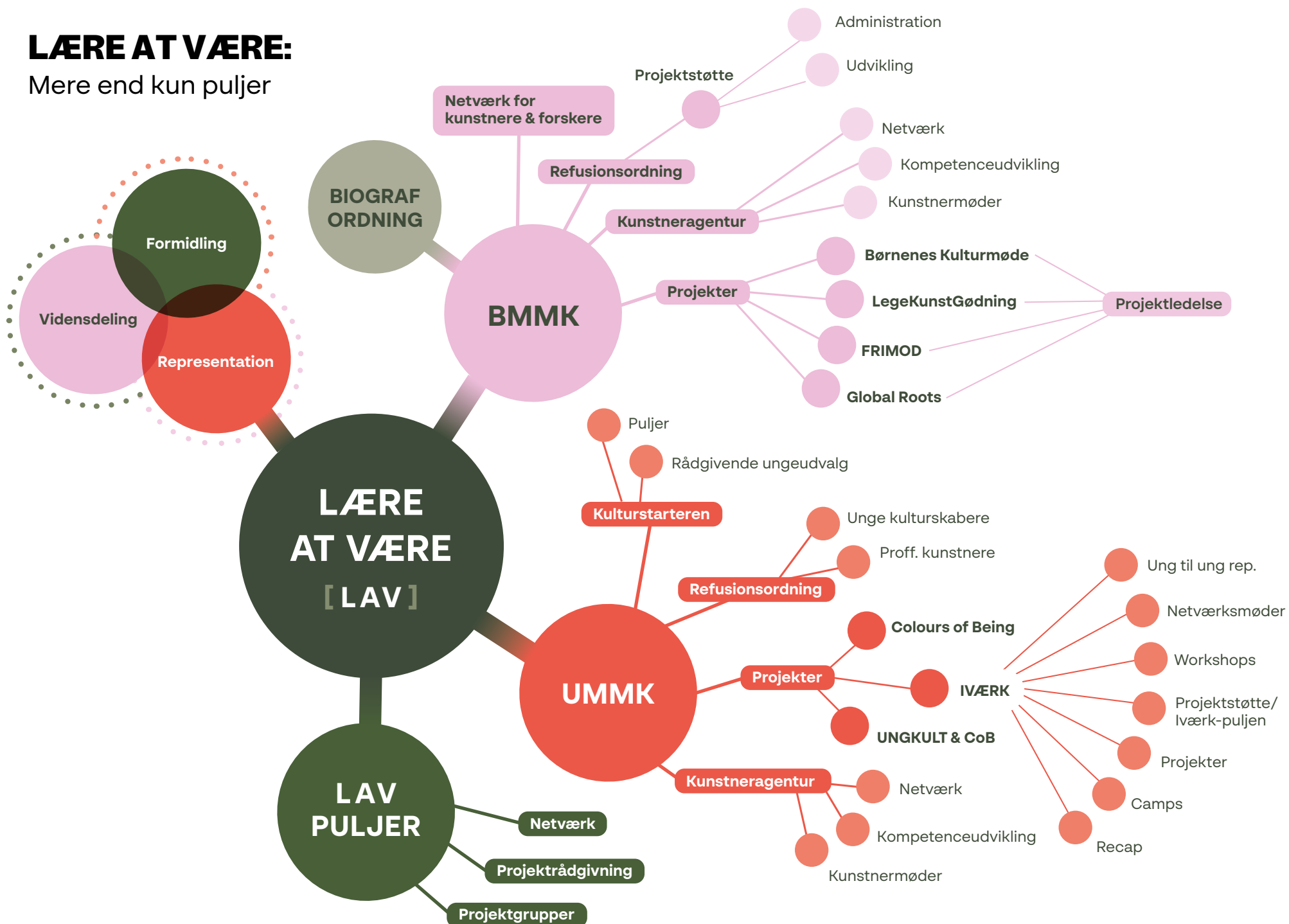
Kulturaftale 2021-24 skulle udfoldes ud fra en række værdi-parametre:

- Vække nysgerrighed
- Skabe engagement og ejerskab
- Give rum for fordybelse og eftertænsksomhed
- Skabe plads til provokation og udvidelse af horisonter
- Sikre kvalitet og højt ambitionsniveau
- Udnytte de digitale muligheder
- Bruge kulturen som værdiskaber i nye sammenhænge
- Skabe stolthed over de nordjyske fortællinger og stedbundne kvaliteter



LÆRE AT VÆRE:

Mere end kun puljer



PARTNERSKABSPROJEKTER

”

Nogle af børnene har oplevet at blive set på en helt anden måde end de plejer. De har følt ejerskab og taget tingene til sig. Det har været tydeligt at mærke børnene blomstre op. Man kan se det i deres øjne.

PROJEKT FRIMOD

Citat af pædagog

”

Udover refusionsordningerne har BMMK i indeværende aftaleperiode været projektpartner i projekterne:

- Global Roots (målgruppe: skolernes mellemtrin)
- LegeKunstGødning (målgruppe: dagtilbud)
- FRIMOD (målgruppe: SFO'er)
- Børnenes Kulturmøde (målgruppe: dagtilbud og skoler)

Ligeledes har UMMK udover refusionsordningen været projektejer på projekterne:

- IVÆRK
- Colours of Being
- UNGKULTCAMP x COLOURS OF BEING
- SceneRum på Kulturmødet 2024

Global Roots - kunst og kultur i grundskoleundervisningen med henblik på bæredygtig udvikling (2021-2022). Projektet udmøntede sig i kunstneriske forløb på tværs af skoler i Nordjylland og havde til formål at sætte børnene i stand til at forstå, reflektere og handle i forhold til deres rettigheder og ansvar som borgere i en verden i konstant forandring. Projektet var et samarbejde mellem BMMK, Kulturprinsen og en række europæiske partnere. Støttet af Erasmus+.

[Link til Global Roots](#) på BMMK

LegeKunstGødning - kompetenceløft til de mindste børns hverdagsvoksne gennem mødet med kunsten og kunstneren (2021-2023). Projektet bragte de yngste tætttere på kunsten og kulturen og forskede i, hvad mødet med kunst, kultur og æstetiske processer i hverdagen betyder for børns leg og dannelse samt for de voksne omkring dem. I Nordjylland deltog 4 institutioner fra hver af de 11 kommuner i projektet. Projektet var et samarbejde mellem BMMK, Kulturskoler i Nordjylland, UCN og Kulturprinsen. Støttet af Nordea-fonden.

[Link til LegeKunstGødning](#) på BMMK

FRIMOD – kunstpædagogisk praksis i skolefritiden (2024). FRIMOD var et udviklingsprojekt, der rettede sig mod folkeskolens skolefritids-tilbud og satte børns trivsel og fællesskaber i centrum. FRIMOD ville styrke den tværprofessionelle praksis og dialog i folkeskolens fritids-tilbud gennem et fagligt samspil mellem det pædagogiske personale og kunstnere. Formålet var at skabe rum for gensidig inspiration og videreudvikling af den fritidspædagogiske praksis i skolen. Projektet foregik på tre skoler i Nordjylland og var et samarbejde mellem BMMK og Kulturprinsen. Støttet af Spar Nord Fonden.

[Link til FRIMOD](#) på BMMK

REFUSIONSORDNINGERNE

Børns Møde Med Kunsten var i udgangspunktet en refusionsordning, som man senere udvidede med **Unge Møde Med Kunsten**. Med refusionsordningerne arbejder vi fortsat og gennemgående på at sikre børn og unges dybdegående møde med kunsten i længerevarende forløb. **Det er vigtigt for os,**

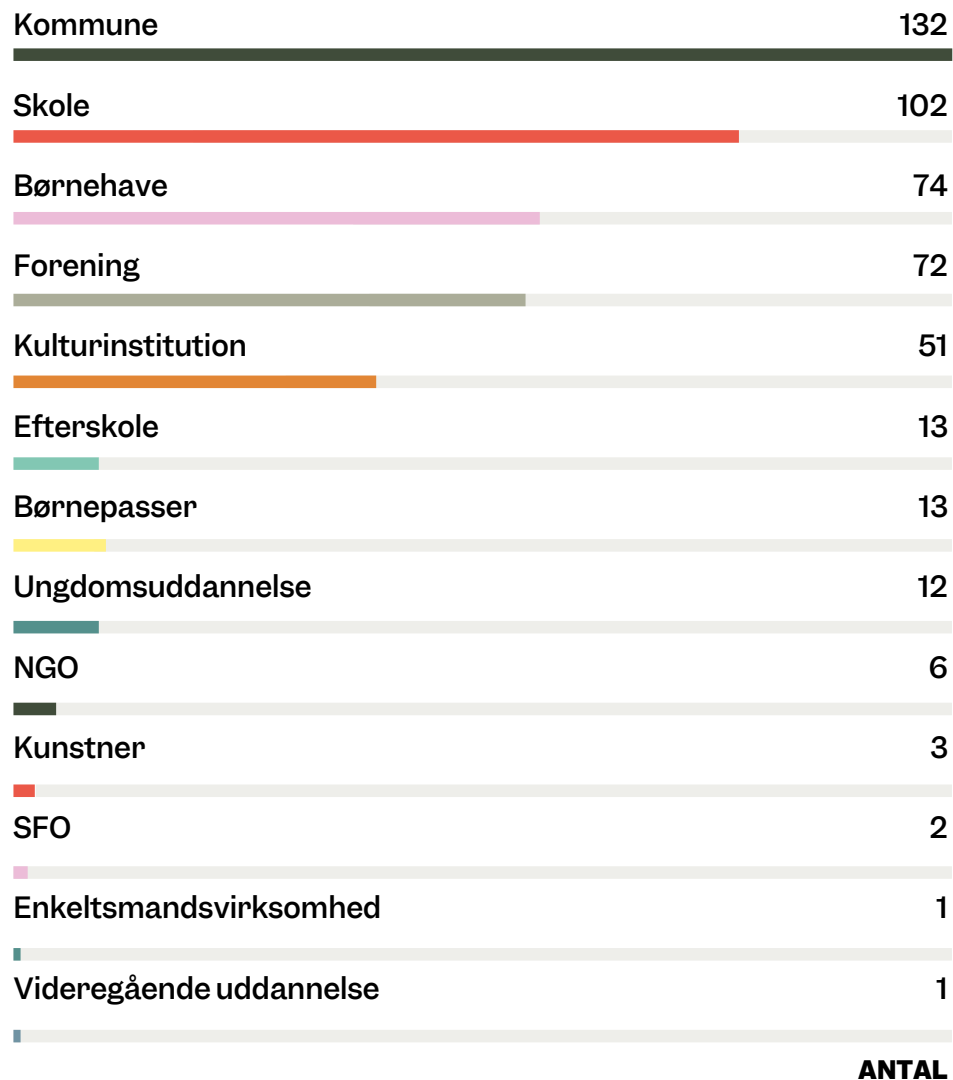


at projekterne opstår ud af institutioners og kunstners egen-initierede samarbejdslyst

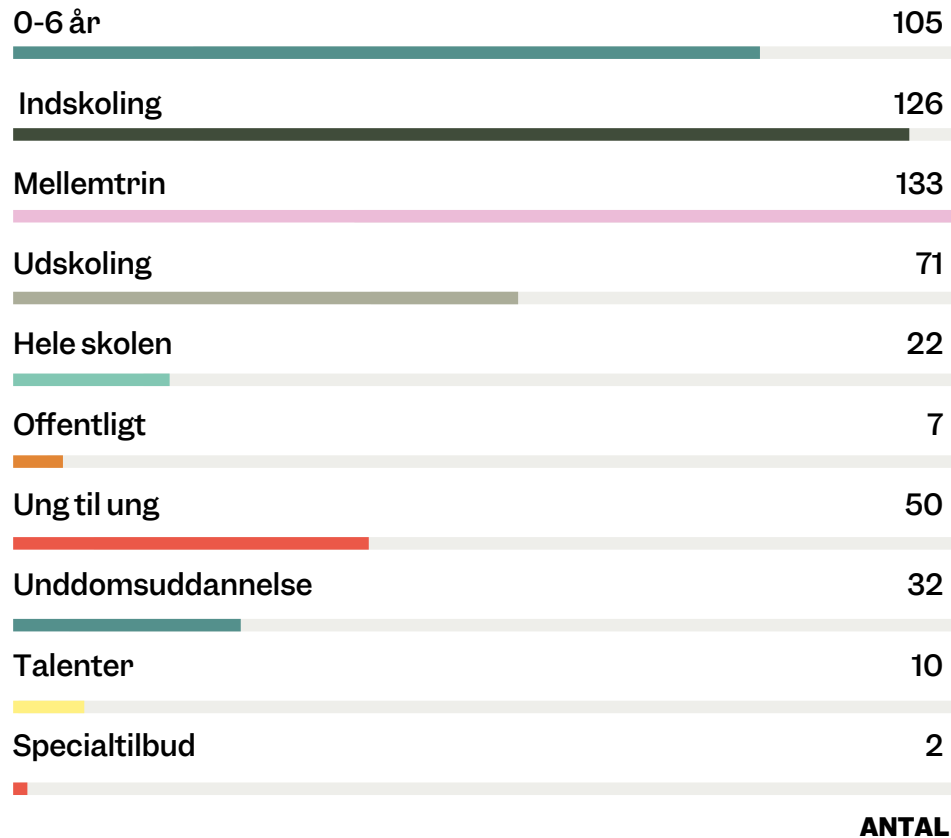
- så mødet og forløbet forankres bedst muligt og giver størst værdi for alle parter. Princippet bag ordningen er, at institutioner og skoler m.fl. kan søge om honorar- og transportstøtte til samarbejder med professionelle nordjyske kunstnere. Ved godkendelse af sit projekt, får ansøger refunderet 60 % af et fastsat honorar inkl. transport til samarbejde med en kunstner i kataloget BMMK og UMMK.



482 ANSØGERE FORDELT PÅ



558 GENNEMFØRTE FORLØB



SÆRLIGT STØTTEDE PROJEKTER I AFTALEN 2021-2024:

MØD EN KUNSTNER

[THISTED KOMMUNE]

SKOLEFORLØB BØRNENES KULTURMØDE

[MORSØ KOMMUNE]

SOMMER- KUNSTSKOLE

[JAMMERBUGT KOMMUNE]

HAVNEFRUENS NOMADISKE HAVNERUNDFART

[MARIAGERFJORD / JAMMERBUGT /
FREDERIKSHAVN / AALBORG KOMMUNE]

Gennem refusionsordningens historie har initiativer, der vækker samklang med BMMKs værdier og visioner opnået større støtte. Begrundelsen har været en kombination af de værdimæssige overensstemmelser og forsøget på at udbrede kendskabet til ordningen i geografiske områder, der typisk har en lav brug af ordningernes tilbud.

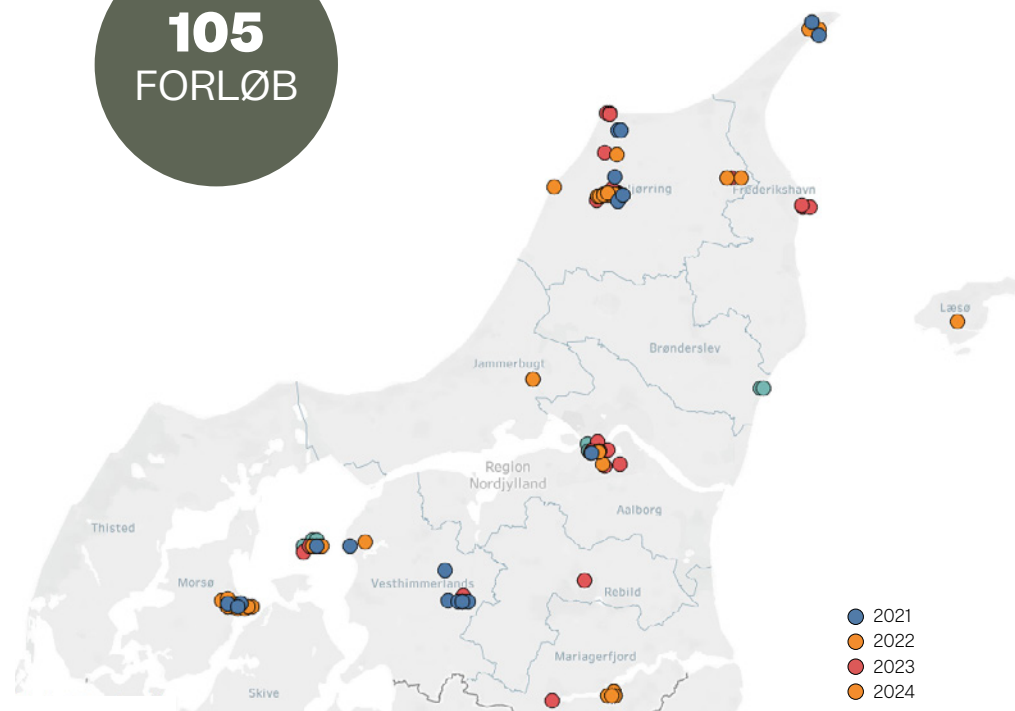


REFUSIONSFORLØB 2021-2024

0-6 års området: Færdige koncepter har været mest attraktive

Tallene på 0-6 års området 2021-2024 viser os, at selv når dagtilbuddene deltager i større BMMK projekter – eksempelvis Kunstgødning (Vesthimmerland, Jammerbugt og Mariagerfjord 2019-2020) – bliver de ikke nødvendigvis efterfølgende faste brugere af ordningen. De blanke huller i kommunekortet skyldes dog især at flere kommuner har deltaget i andre(s) store projekter på dagtilbudsområdet. Vi har generelt oplevet en 'projektmetning' blandt dagtilbuddene, selvom tendensen også har været, at færdige koncepter eller projekter med kommunalt medejerskab (som Legekunst og LegeKunstGødning i 2022 og 2023) har været mere udbredte end 'frie' forløb, hvor institutionerne selv vælger en kunstner og søger om støtte.

105
FORLØB



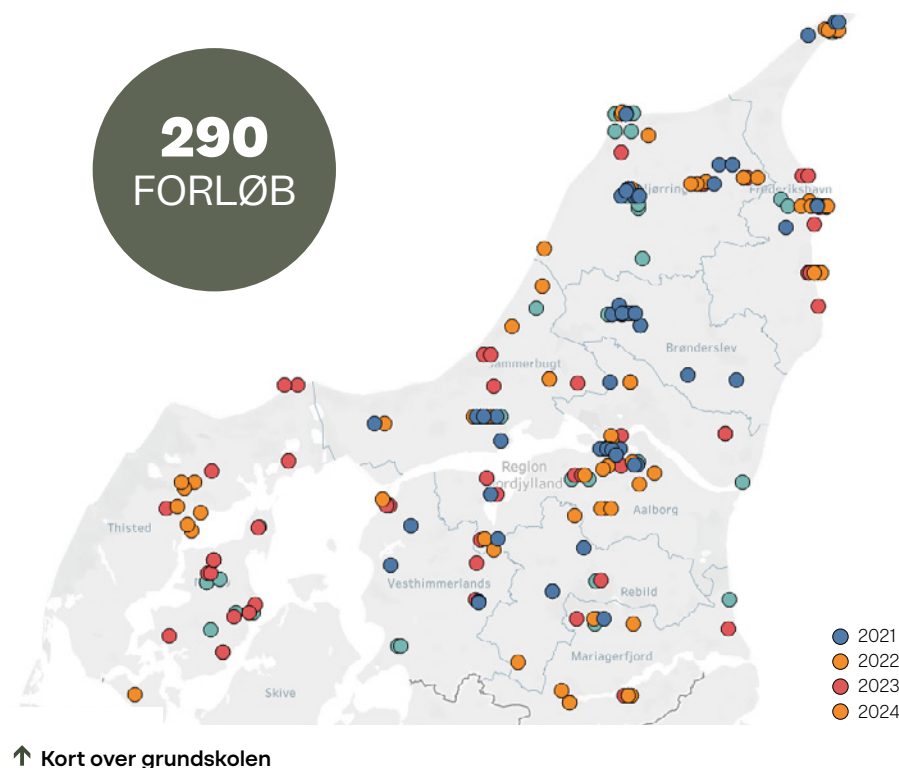
↑ Kort over 0-6 års området



Grundskolen: COVID19 og stor søgning

Tallene fra grundskolen i 2021-2024 virker på mange måder jævnt fordelt – på trods af COVID19-nedlukninger i 2021 og en refusionsordning, der måtte lukke halvvejs inde i 2024 grundet stor søgning i 2023 og starten af 2024. Projekter som Global Roots har været med til at skabe flere forløb i nogle kommuner i 2022, ligesom projektet Havnefruens Nomadiske Rundfart har været med til at øge den geografiske spredning i 2023 og 2024, men på tværs af årene virker ordningen til at være udbredt i hele regionen.

Mellemtrinnet er den målgruppe, hvor flest kunstnere møder børnene. Det skyldes både nogle faglige synenergier og nogle sociale forudsætninger, men betyder ikke nødvendigvis, at behovet ikke findes i indskolingen – blot at tiden og overskuddet er mindre og barriererne er flere. Det anbefales, at der fremadrettet laves målrettede indsatser eller samarbejder særligt målrettet brobygning mellem børnehave og indskoling.



”

Kunstneren bidrog med præcis de egenskaber og kompetencer, som vi ikke besidder, det har været en kanon oplevelse. Den kreative og abstrakte tænkning som han bidrog med var aldrig blevet det samme uden ham. Det har været en øjenåbner for os, hvordan man med meget simple og få materialer kan få så stor effekt, som til vores optræden.

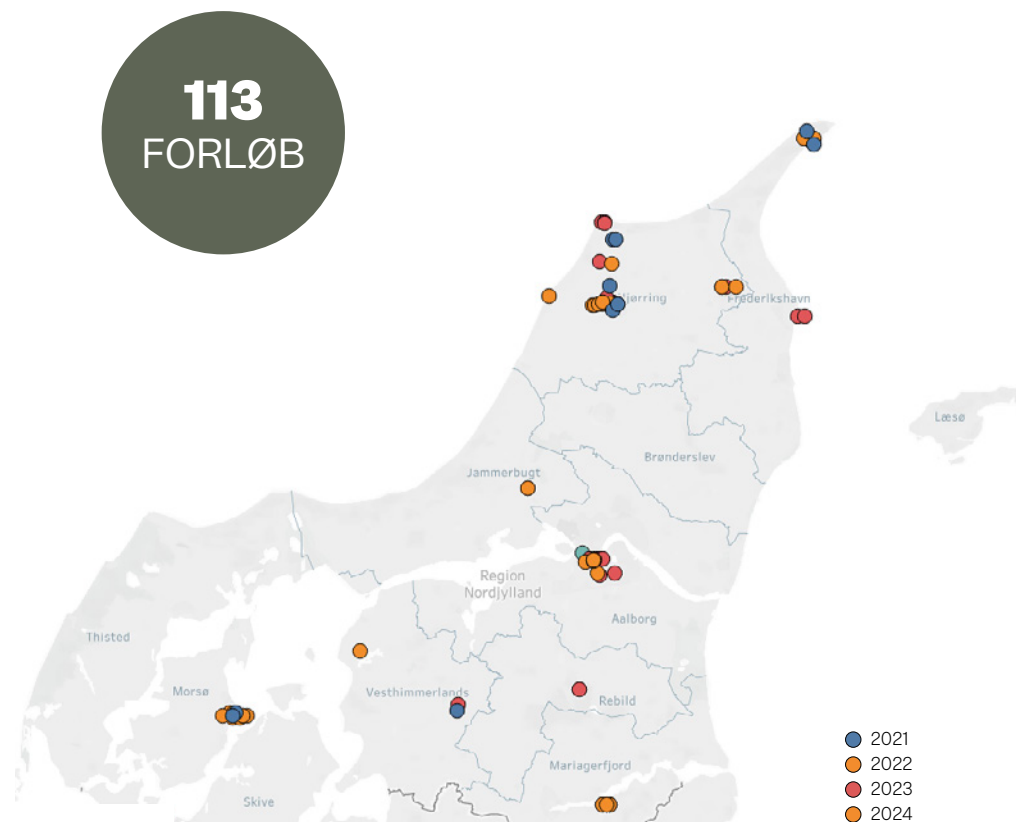
VERDEN ER BEDRE END DU TROR – ZENOBIA MED KUNSTNER // Målgruppe: Skolebørn

”

Unge 15+: Bredden og dybden

Forløb i samarbejde mellem en professionel kunstner og en gruppe unge spredt sig stort set ud over hele Nordjylland og søges især af efterskoler og ungdomsuddannelser, men også af foreninger (som ORDKRAFT) og kulturinstitutioner (som Vendsyssel Teater). Forløbene formål spænder overalt fra almen dannelse gennem litteratur og kulturudveksling til fokuseret talentudvikling inden for performance, musik og scenekunst. Bemærkelsesværdigt er det, at refusion til projekter med unge samler sig geografisk omkring byerne, som de unge trækker mod i forbindelse med uddannelse, talentudvikling eller deltagelse i ungdomskulturelle miljøer.

Det anbefales, at der initieres projekter målrettet udskolingernes 7. klasser, hvor der i Nordjylland ofte sker et skoleskifte for det enkelte barn grundet classesammenlægninger på de store kommuneskoler. Erfaringerne fra projekter i udskolingene viser, at mødet med en æstetisk faglighed kan motivere og engagere unge, der ikke trives eller trættes af udskolingens mange krav og målstyringer samt at nye fællesskaber blandt unge kan vokse ud af kreative aktiviteter i projektsamarbejder.

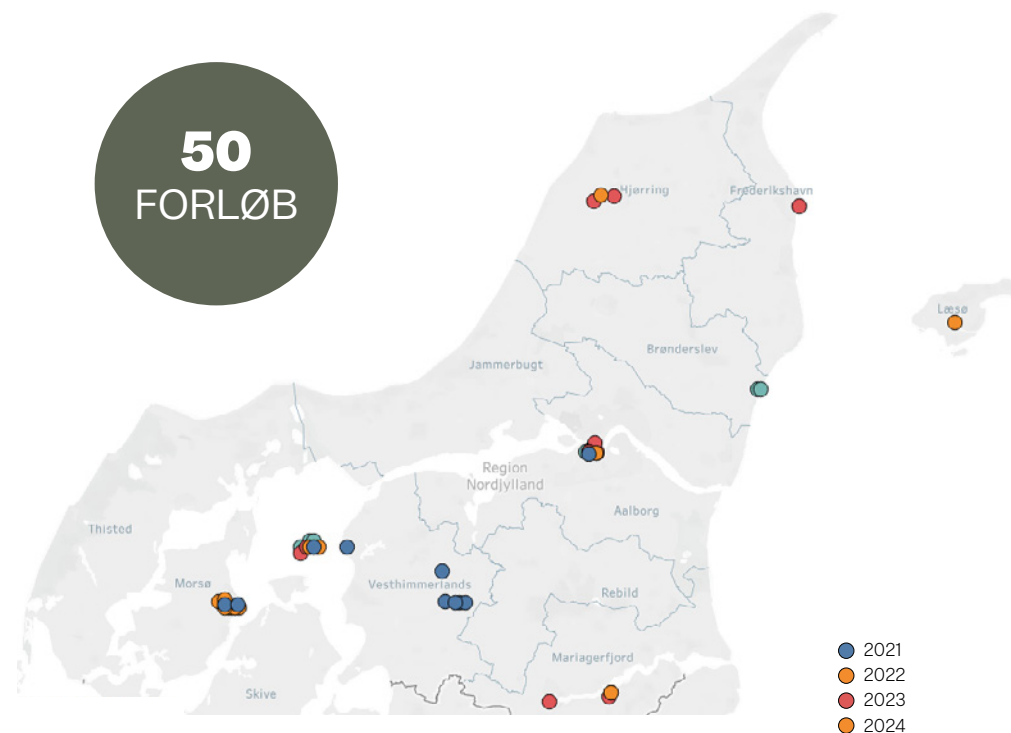


↑ Kort over unge 15+



Unge kulturskabere: De som kender ordningen, bruger ordningen

At kunne få støtte til at hyre en ung kulturskaber er et nyt tiltag i UMMK, som endnu er i gang med at udbredes. De aktører, der søger ordningen, er især foreninger som Jazz9tus, UNG KULT, Mutation Week og Nordic Folk Festival, der i forvejen gør brug af ung kulturkraft. Disse melder til gengæld alle positivt tilbage på samarbejdet med de unge, om det så er en dokumentationsopgave, en facilitatorrolle, en undervisningskapacitet eller noget helt fjerde den unge har påtaget sig.



↑ Kort over unge kulturskabere

”

De unge har taget et stort ejerskab til festivalen og er meget loyale overfor hele konceptet samtidig med at de har en tydelig holdning til deres eget udtryk. De lever i den grad op til festivalens forventninger og er med til at højne oplevelsen for alle gæster.

”

NORDIC FOLK FESTIVAL

Målgruppe: Unge Kulturskabere

KUNSTNERNE

Hvem er de egentlig?

Fra 2021 til 2024 har **155 unikke kunstnere** været honoreret for arbejde med børn og unge i Nordjylland med støtte fra refusionsordningerne. Kunstnerne er eller har været bosat i **alle 11 nordjyske kommuner** (størstedelen har dog adresse i henholdsvis Hjørring, Thisted og Aalborg Kommune). Enkelte kunstnere bor andre steder i Jylland, og nogen er flyttet til eller er bosat i København, men fortsætter i ordningen grundet deres bånd til området eller til projekter i området. Kunstneres alder og anciennitet **spredt sig ud over tre generationer** – de yngste er født omkring årtusindskiftet, de ældste har oplevet 1968.

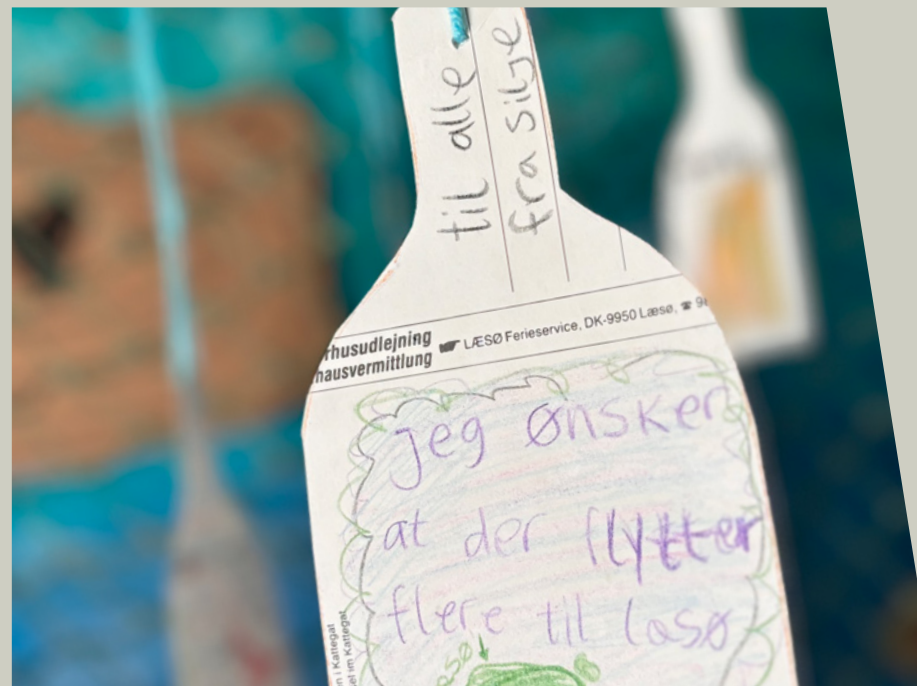
Diversiteten i genrekoder

I kunstnerkataloget har der i perioden 2021-2024 været kunstnere inden for hver af de **fire hovedkategorier**;

scenekunst **musik** **billedkunst** og **litteratur**.

Under disse fire overskrifter har en vild palette af andre genredefinitioner udfoldet sig, lige fra **poetry slam, podcast og poesi til sangskrivning, lydkunst, elektronisk musik og komposition til nycirkus, moderne dans, folkedans, improvisationsteater og streetdans til filmskaben, fotografi, grafik, keramik** og meget mere.

Kigger vi på de støttede projekter, er det især forløb inden for hovedkategorierne billedkunst, musik og scenekunst, der har været afviklet. Højt på listen ligger dog også genrekoder som **design, gøgl, dans samt streetart, litteratur og performance**. Enkelte projekter har genrebetegnelserne **video, animation, skulptur, foto, landart, tegning, lyd, keramik og kuratering**.



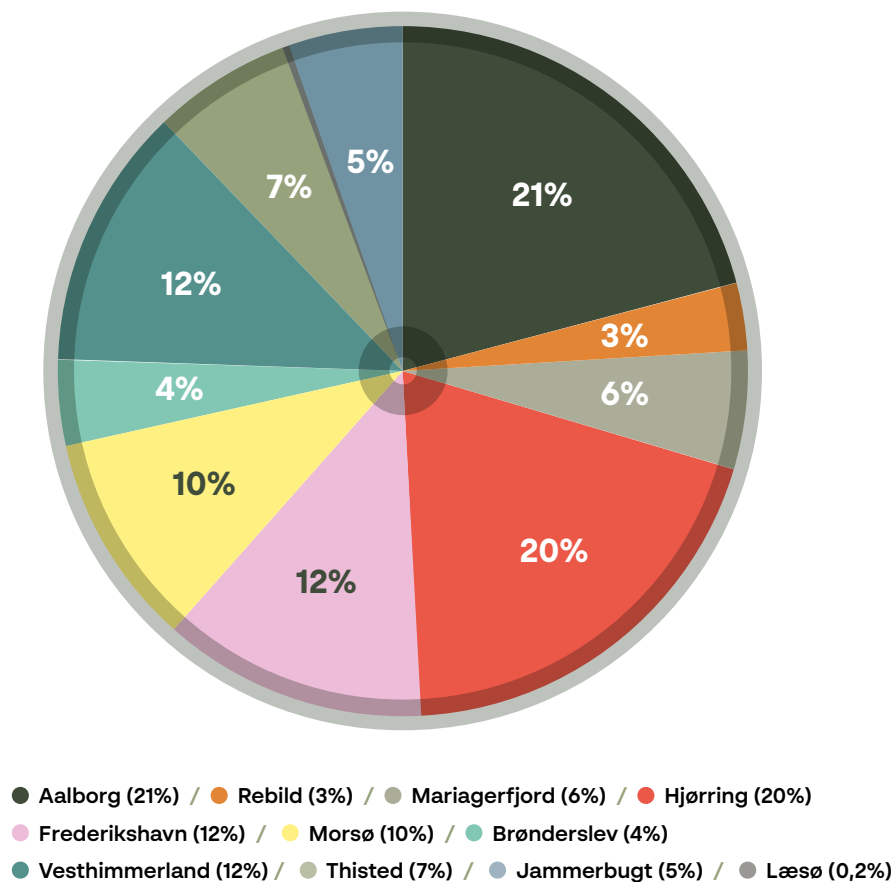
Transportgodtgørelse – et nødvendigt tilbud

Transportrefusionen er et nødvendigt tilbud for institutionernes økonomi i projekterne. For kunstneren betyder det, at de selv kan vælge mellem refusionsordningens kørselshonorar (2 kr. pr. km) eller at opgive kørsel på skattebilletten. En samlet opgørelse over brugen af transportgodtgørelse fra BMMK og UMMK viser, at i 121 ud af 495 projekter i perioden 2021-2024 blev der ikke søgt om kørselshonorar til kunstnerne.

I 113 projekter var de samlede kilometer, kørt af kunstner, under 200 km i et helt projektforsløb. Den resterende fordeling af forløb i korte kilometer viser, at der selvfølgelig er projekter, hvor der køres meget, og at der er projekter, hvor afstanden mellem kunstners arbejdsplads og hjem er stor (men geografien i Nordjylland er stor).



ANSØGERE



Kommunefordeling

Fordelingen af bevilligede projekter pr. kommune matcher ikke kommunestørrelserne fuldstændigt, men for de tre største kommuner gælder, at de tager de tre største bidder af kagen. Dernæst afhænger fordelingen i høj grad af lokale initiativer, der trækker flere forløb til et sted og dermed forhøjer procenten af forløb i den enkelte kommune.

Ansøgertyper

Den mest hyppige ansøger er kommunerne selv. Vi må antage, at dette skyldes:

1. at kommunerne kender ordningerne og derfor husker at bruge dem til centralt initierede kulturelle initiativer på børne- og ungeområdet
2. at eksempelvis ungdomsskoler søger med et kommunalt CVR.

De to næststørste ansøgergrupper er skoler og dernæst daginstitutioner, hvilket selvfølgelig giver god mening – at forløbene søges af dem som modtager dem.

Foreninger og kulturinstitutioner figurerer også højt på ansøgerlisten, og dernæst sker der et fald ned til efterskoler, børnepassere og ungdomsuddannelser og slutteligt NGO'er, SFO'er og videregående uddannelser.

Forløbslængder

Refusionsordningerne tilbyder støtte til forløb mellem 10 og 40 timer. Blandt dagtilbuddene søges der typisk om forløb i den lave ende af spektret, dvs. mellem 10 og 25 timer. Begrundelsen er, at kunstneren kan være forholdsvis kort tid blandt børnene pr. dag grundet daglige rutiner som spisning og lur, men også hvor længe det er muligt at samle de mindste børn om en aktivitet.

For skoleforløbene gælder det, at forløb søges i alle længder. Her er det ofte typen af aktivitet, der bestemmer længden af et forløb. Jo mere forløbet har karakter af projekt og samarbejde mellem skole og kunstner, jo længere er forløbet oftest.

For de unge søges der generelt lange forløb til møder med de professionelle kunstnere. Ordningen bruges ofte til at hyre en ekstern faglighed ind til et projektforsløb eller en emneuge, hvor der arbejdes på tværs om noget kunstnerisk.

TALLENE KAN IKKE VISE ALT

Manglende data om mentorordningen

Brugen af mentorordningen er af systemiske årsager desværre ikke særlig veldokumenteret, da tilbuddet har gået på tværs af forskellige puljer, projekter og platforme. Mentorbegrebet har dog været velanvendt i UMMK både i kompetenceudvekslings-henseender, i ungtiling-projekter og i puljeudviklingen. En mentor i UMMK er en sparringspartner, som den eller de unge kan bruge til at få rådgivning om et projekt. Med hvad mentoren konkret hjælper til, aftaler de unge og mentoren indbyrdes.

Egen brug af unge kulturskabere i IVÆRK og UMMK er ikke en del af opgørelsen

At søge refusion til et forløb med en ung kulturskaber er stadig ikke noget, mange aktører gør.

Det er som om tilbuddet ikke helt er opdaget (trods ihærdig promovring gennem både IVÆRK og UMMK), men der kan selvfølgelig også være forklaringer, vi overser eller ikke er blevet gjort opmærksomme på.

IVÆRK havde som et af sine mål at udvide ungenetværket i projektperioden. Det lykkedes kun delvist – af flere årsager – men IVÆRKs metode med at hyre unge til at planlægge og afvikle aktiviteter, til at lave grafisk materiale, til at dokumentere projekter og til at promovere puljer er blevet implementeret i organisationen UMMK (og Kulturkanten).

Vi bruger selv unge kulturskabere fra vores ungenetværket til alle arrangementer, vi planlægger og afvikler og det tilfører vores arbejde en kæmpe værdi, som vi håber, andre kan spejle sig i.

Nye hjemmesider – mange tabte profiler

I januar 2023 lancerede vi ny bmmk.dk og ny ummk.dk. Hjemmesideskiftet var et forsøg på at samle Kulturkantens tre hjemmesider under ét system og ét visuelt udtryk. Skiftet betød en revidering af indhold men også en større flytning hvor alle professionelle kunstnere i kunstnerkataloget og unge kulturskabere i ungenetværket blev bedt om at oprette deres profiler på ny.

Som hensigten var, blev inaktive profiler slettet. Men desværre var der også mange – især unge – som ikke genoprettede sig i de nye systemer. Konsekvensen var et fald i antal af kunstnere i kunstnerkataloget på bmmk.dk og ummk.dk og et massivt fald i antallet af unge kulturskabere i ungenetværket på ummk.dk.





FORANDRINGER PÅ VEJ

Målgruppeudvidelse unge

Vi har i kulturaftalen 2021-2024 været lead eller partner på flere projekter støttet af nordiske eller europæiske fonde. Samarbejdet med blandt andet Erasmus giver anledning til spørgsmålet om, hvordan vi aldersdeterminerer 'unge'. Vi ønsker fremover at lave et skifte fra 15-25 år til EU-definitionen 13-30 år.

Dette for at rumme både udskolingen og den del af vækstlaget, der befinder sig i slutningen af tyverne.

Nye takster professionelle og unge

I 2025 er der sket en regulering af refusionsordningernes takster. Denne er sket ud fra en grundig komparativ gennemgang af ordninger[1] nes takster og overenskomster i de relevante kunstneriske fagforbund foretaget af en ekstern konsulent. Forberedelsesgebyret frafalder til gengæld for en timetakst, hvor forberedelsen er inkluderet. De nye takster træder i kraft, når refusionsordningerne åbner i 2025.

Ændring i optagelseskrav

Det har i refusionsordningernes levetid heddet sig, at man kunne blive optaget i kunstnerkataloget, hvis man som kunstner havde en kunstfaglig uddannelse eller et kunstnerisk virke på professionelt plan. Det viser sig dog at være svært at vurdere en kunstners kunstpædagogiske kompetencer på baggrund af en formel uddannelse eller kunstneriske praksis.

Det bliver derfor fremadrettet et krav, at en erfaren og uddannet kunstner, der søger om optagelse i BMMK eller UMMK, skal fremsende mindst to referencer fra kunstpædagogiske samarbejder sammen med sit CV. En vækstlagskunstner, som søger om optagelse i kunstnerkataloget (eller som har erfaringen til at skifte fra ungenetværket til kunstnerkataloget) skal følge en professionel kunstner i mindst to forløb for at opnå optagelse (på baggrund af kunstner og samarbejdspartners evaluering af ansøger).





”

Jeg har aldrig haft den følelse i kroppen at man godt kunne lide at lave bevægelser og danse – før jeg kom her. Det jeg glæder mig mest til det er at danse med min klasse!

DEN BLÅ TIME

Citat af ung dreng [Link til Den Blå Time på Youtube](#)

”

HVORDAN MÅLER VI PÅ EFFEKTEN?

Vi bedriver ikke forskning, og derfor er vores brug af evalueringer fra forløb og projekter primært en rettesnor for os selv og de involverede brugere af ordningen. Men vi er særligt nysgerrige på tre parametre; SPOR - om projekterne sætter spor i børnene, i de voksne omkring barnet og i fællesskaberne imellem børnene. FORDYBELSE – om forløbene giver børnene og de unge roen, tiden og rammerne til at være i processen, til at udforske materialer, teknikker eller sansninger og til at udfolde og udtrykke kreativitet, tanker eller følelser. EKSPERIMENT – om projekterne har karakter af proces, af leg, af afprøvninger og af deltagelse.

Resultater – hvad får børnene egentlig ud af det?

Vi arbejder med værdibaseret, blød data i refusionsordningerne; vi kigger på erfaringer og læringer og laver forsigtige effektvurderinger. For os er det vigtigste, at ordningen lever – at den giver svar på et behov, at den udvikler sig mod de steder og de initiativer, som behøver den. Ordningen er med til at give børn og unge en adgang eller en tilgang til kunsten. I mødet med kunsten opstår nye erfaringer med sanser, krop og materialitet, nye oplevelser af værensmodi og nye fællesskaber blandt børn og unge. I bedste fald er der tale om kunstnerisk medborgerskab eller endda kulturel selvtillid – lysten, modet og evnen til at være i verden gennem kunsten eller som aktiv deltager i et kulturelt samfund.

”

Projektet har sat sine spor ift at de to klasser der sammenlagt til en, nu har fælles værdier og de er blevet gode til at se hinanden og være sammen om en fælles klasse. Super godt forløb, og en dygtig kunstner som ser den enkelte elev og som formår at gøre dem til en helhed. Mange af øvelser vil vi tage med os, og lave med eleverne efterfølgende.

”

**MØDET MELLEM TO KLASSER
MED KUNSTNER LARS DITLEV JOHANSEN**

Målgruppe: Skolebørn



**KULTUR
KANTEN**

